

ACCIÓ VALENCIANA

La llengua d'un poble és,
per dir-ho així, l'ànima mateixa
d'aquest poble, feta visible i tan-
gible.

Herder.

Butlletí quinzenal — Organ d'ACCIÓ CULTURAL VALENCIANA — Redacció i Administració: Jorge Juan, 13

Preus de Subscripció: simpatitzant, 3 pessetes a l'any; actiu, 1 pesseta al mes; protector, 2 pessetes al mes, com mínim

ANY I - N.º 8

VALENCIA 1 AGOST 1930

10 CÈNTIMS

Editorials

Himnes

Tota la premsa de València i de Barcelona ha donat compte del emocionant acte celebrat el dia de Sant Jaume a la plaça d'Emili Castellar. La Senyera de la ciutat va ésser mostrada una volta més al poble; tots la varen vore, ben plantada, penjant la seua cua de dama antiga sobre el balaustre del balcó. Varem oír com les auctoritats del regne pronunciaven les més brusentes paraules. Finalment, la bandera nostra era hissada en el màstil central, i l'himne, per primera volta, era cantat en valencià. Però la vandra no onejava i es desfeia en braçades de victòria: fea ponent i el drap caia a plom, com els membres d'un ajusticiat.

Algun mal-intencionat ha volgut vore en l'acte del dia de Sant Jaume—en veritat, amb prou lògica—un número més del programa de fira. Ara bé: com que la fira no es hui ninguna necessitat econòmica per a València, i sols es conserva per una tradició familiar, així volgueren que tot el aparell de aquests actes fos només una mòstra insignificant del nostre sentiment. Volgueren que haguera ja passat el temps líric de les odes i dels himnes com ha passat el de la fira de juliol. La nostra vitalitat hi ha que fabricar-la de dins en fora. I el esperit del ciutadà ha de tindre un tema únic i contundent. Sols al còr, com per a perfumar la existència, ha de dur el ritme de una cançó. Per cada aspecte de la vida del poble, una cançó, i totes juntes una harmonia que continga totes les modalitats de la nostra raça.

El himne es la música oficial, que posseix cada nació; sense ritme de marxa, ni d'acompanyament. Es un element més del protocol, necessari quan totes les auctoritats van amb les més detonants gales, i quan un rei o un president absorbeix les mirades de tots. També el himne òl senpre a imatgens de idèes abstractes, com en els grans quadros alegòrics, on—entre núvols i angelets de cornisa—apareix la justícia, la saviesa, una ciutat, una nació, representades per matrones més o menys despullades.

La música del nostre himne ha estat feta pels valencians abans d'hora; com el que es compra els mobles sense tindre la habitació. Tal volta per això no té les dimensions apropiades al seu objecte. Es també per açò que la seua lletra, malgrat la darrera traducció es massa allegòrica, amb representacions barroques de la Regió, de la vega, dels paradisos de la ribera, etc., etc., que pareixen condemnats pels literats a una eterna oblitació de les seues riqueses en mans estranyes.

L'amistat catalana

Des de fa algún temps venim assistint a un fet que ens ompli l'ànima d'esperances. Així com creix aci el sentiment de la propia per-

sonalitat, lliure d'exotismes i influències interessades també més enllà de l'Ebre una atenció més amical per les nostres coses. Hora és ja de que aquells absurds malentessos, aquelles visions localistes que ens feien viure d'espatlles uns als altres s'esborren definitivament, i que tots ens esforcem en arribar a una "entente" que ens permeta lluitar junts contra l'enemic comú.

Ja compremem que per ara a aquesta aliança podem aportar un esforç jove, nodrit, però esperem que a Catalunya s'hi faràn càrrec de la nostra situació. Marxem respecte ad ells amb mig segle de retràs: però si comptem amb la seua experiència podrem avançar més depresa que ells ho han fet, i arribar encara sense un retard excessiu al punt que a tots ens esperona.

Clar és que Catalunya encara té molt de camí a recórrer, dins d'ella i en la seua prolongació insular. Però estem segurs que l'escalf que ens presta ara, amb la seua atenció, no farà sino creixer i ésser cada dia, més eficaç.

En fi de comptes, si l'estat valencià ha segut sempre autònom i distint del català, en ço que fa a l'esperit i a la cultura, no sabem dir quin dels dos va donar més dies de glòria a la nostra nació comuna.

Puix que anem a un mateix lloc i pel mateix camí, hem de lluitar junts, i ben agermanats.

HEROICA NACIONALISTA

I

El Principi de les nacionalitats

L'origen de la vida de l'Estat es un problema tan desconegut com l'origen de la vida orgànica. La filosofia i la biologia no mes en donen que hipòtesis. Admetent la cèlula com a principi vital de la vida sensitiva podem admetre l'existència d'una *cèlula moral*, la màxima subtilitat, com a principi vital de la vida intel·lectual o espiritual.

La naturalesa moral, com la física que en l'espai i en el temps transforma el mon material en virtut de lleis immutables, determina, també, l'evolució dels Estats i, per tant, de l'esperit humà.

Les conveniències polítiques internacionals fan evolucionar continuament la vida dels Estats que se renova en l'eterna inquietut del seu naixement i desenroll i de la seua decadència i eclipsament. L'Història descriu per a cada Estat una trajectòria que representa la formació, la plenitud i l'esgotament, les tres fases de la llei a que està sotmès tot Estat com a ser viu que és. Semblant llei suposa, puix, l'existència d'una naturalesa moral que regula la marxa de l'humanitat.

La vida intel·lectual dels homens no és més que un reflexe i una espurna de la vida de les nacions a qual orbita perteneixen, perque la

nació psicològicament, com demostra l'Història, es el subjecte de la *biologia moral*.

En tota nació, ser viu, conscient i lliure, per naturalesa, el desig de viure s'afirma, racionalment i espontània, en cada instant contra les causes que, en virtut de la lluita gladiatòria per l'existència, se oposen i mentre existeixca una cèlula nacional viva, sana i robusta, amb les aptituds de l'Estat. l'existència d'aquest es una realitat i el suprem dret a existir de les nacions s'hi reconcentra en ella per ésser la més forta i, per tant, la rònega esperança de salvació.

L'Història demostra que tots els pobles han estat impulsats per minories organitzades i conscients, reduïdes de vegades a l'unipersonalitat dels grans pensadors o cabdills, prescindint en absolut del plebiscit democràtic de la gran massa popular de la nació, inert per naturalesa, perque el cos nacional és impotent per a moures a si mateix, sols té possibilitat d'estar en moviment si quelcom l'hi posa, aprofitant el seu instint vital.

Tota la grandesa d'un Estat depen de tindre una forta selecció patriòtica, formada per intel·lectuals, polítics i militars. homens capacitats de la seua responsabilitat com a encarnació que son d'ell.

En cap país, per democràtic que siga la seua constitució, es consulta al poble en la direcció de la política exterior car la voluntat colectiva no existeix, com diu Duguít. Les qualitats de l'Estat son distintes en absolut a les dels ser individuals. No hi ha possible comparació puix intermedia un abim. La voluntat nacional, representada pel govern de l'Estat, no es tan sols la síntesi de la dels subdits sino una distinta a la d'aquests que sols es la voluntat dels mateixos governants; no obstant la sobirania té per origen una voluntat superior i pertany a l'Estat.

Les incompatibilitats nacionals son regides pel principi de lluita per l'existència segons el qual cada acció nacionalista es crea una missió internacional, un patriotisme, un pavelló o bandera de combat, ofensiu o defensiu en proporció al seu sant egoisme, que es funció directa de la capacitat amb que concebeix els problemes de l'humanitat. Hi ha, per tant, graus diferents d'incomptabilitats entre les nacions i a cadascú correspon *ipso facto*, una tensió patriòtica o antagonisme nacional, com a tota acció correspon, igual i contrària, una reacció.

En plantejar modernament aquestes incomptabilitats nacionals en un pla filosofo-jurídic s'ha dit que la solució era reintegrar la normalitat a les patries que no es altra que sa plena llibertat cristallitzada en forma d'Estat. Però com la llibertat de l'Estat no pot ésser regulada més que per sa propia força puix no hi ha un Dret internacional positiu, qui pot condicionar la llibertat d'un Estat històric?

Els Estats decauen cansats de la lluita però igual que la nació, de la que n'es la forma política, i amb la qual coexisteix, mai no

Les Lletres

pot desapareixer. L'Estat, no admet solució de continuïtat. podrà segons sa força complir més o menys rudimentàriament els seus fins de perfeccionament i defensa, però tots temps hi haurà, si més no, com un poder ocult, com una resistència, que és l'instint de conservació tant superiorment desenrotllat en l'Estat; una decadència mai no signi-

fica anihilament, vol dir lassitud, repós, però l'Estat pot reaccionar i despertar amb una impetut insuperable, tot fent sentir implacablement l'imperi de la seua voluntat.

LL. BUESO I PLA.

(Seguirà).

Revista de Llibres

Estella: el valencià, en la Edat Mitjana

Quan pels meus estudis del doctorat, vaig passar una llarga temporada a Madrid, tingui ocasió de fer una cordial coneixença amb un jove erudit navarrès, Josep Maria de Lacarra, escorcollador infatigable dels arxius de la seua pàtria, i en especial de la població a on es nat, Estella.

Fon aleshores quan vaig saber de la existència d'aquest document curiós del que done ara notícia, i que llavors acabava d'ésser publicat (1).

Es tracta de les ordenances i acords presos pel municipi estellés entre els anys de 1280 i 1387, ço es, un segle just. S'hi troben aquestes ordenances en un pergami de 80 x 48 centímetres de conservació mitjana. Era a mode d'un llibre d'actes on els Jurats: *Consejllers* anotaven les seues decisions.

A nosaltres, d'aquest document sols ens interessa allò que fa referència al lèxic emprat; que per això sols ja dona una gran valor a la troballa.

Per que tots els acords son redactats en la nostra llengua, ço que ens dona notícia d'una influència fins ara poc coneguda de la nostra

cultura valenciana-catalana en els pobles de l'Ebre.

El nostre amic Lacarra, en conversa particular ens apuntava la possibilitat de que l'ús d'aqueixa llengua en els documents oficials d'Estella fora degut a l'emigració d'un grup de gentes del *Midi* establert allí poc després de la creuada de Simó de Montfort. Nosaltres no ho creguem aixís, puix que s'ens fa una mica estrany que un grup d'estrangers, més consentits que altra cosa, en la comunitat on buscaren refugi, impossaren al poc temps la seua llengua com a oficial en tots els acords d'un municipi en el que possiblement no tingueren veu ni vot, fins a més tard.

Cert que un document aïllat es ben poc per a bastir una teoria, més quan aquesta es d'un ordre filològic, en ço que no estem poc ni molt, preparats. Si seguint en les seues investigacions, troba l'amic Lacarra noves proves de que la llengua del litoral fon emprada en altres afers oficials, caldria sospitar una hegemonia chancillerisca de la nostra llengua, en les susdites contrades, en el moment que el llatí deixava el pas franc a les llengües d'ell naixcudes.

Però, açò no som nosaltres els que hem de decidir-ho. Sols ens pertoca plantejar la qüestió.

E. G. N.

(1) José M. Lacarra: «Ordenanzas municipales de Estella. Siglos XIII y XIV.» Madrid 1929. Tirada apart del «Anuario de Historia del Derecho».

Informació valenciana

Prensa rebuda

Hem rebut per primera volta *Ressorgiment*, admirable revista catalana que es publica a Buenos Aires.

També hem rebut el quart quadern del Butlletí de la Societat Castellonenca de Cultura. Es d'un gran interès i no deu mancar en cap Biblioteca. Son sumari es el següent:

Moros y cristianos: Fausti D. Gazulla; El "pont trencat" de Morella: Angel Sánchez Gozalbo; Mistral: Enric Soler Godes; Adíós a Sigüenza: F. Pérez Dolz; Exposición morellana de arte: Manèl Milian Boix; Colección de cartas pueblas; Camí fondo: Bernat Artola Tomás; Folk-lore: Qüestionari núm. 2; Notas Bibliográficas. Continúa en plec a banda el Vocabulari del Maestrat.

Porta nombroses làmines i està acuradament presentat.

"Taula de Lletres valencianes"

El sumari del número corresponent al mes de juliol d'aquesta revista es el següent:

Als escriptors valencians i a les publicacions valencianes, La Redacció.—A propòsit d'un llibre i una enquesta, E. F.—Records de l'Es-

cola d'Estiu, Carles Salvador.—Un encert de Valencia, F. Mateu i Llopis.—Idees sobre nostra arquitectura contemporània, E. Segarra.—Una entrevista amb els homens de *Nostra Novela*, El Reporter.—Visca Valencia!, F.—Llorer, sempre llorer, Almela i Vives.—Notes.—Bibliografia.

Publica un article dirigint-se a les publicacions valencianes per a posar-se d'acord i redactar unes normes. Ens pareix de tot punt encertada l'idea i de tot cor ens adherim.

Cultura Valenciana

El darrer número de *Cultura Valenciana*—març, abril—conté els interessants treballs que mencionem a continuació: Relacions entre els escriptors provençals i els del antic reialme de Valencia, discurs d'en *Teodor Llorente i Falcó*.—*Antoni Igual Ubeda*: De història i art. Un artista i una obra.—*Vicente Pelufo*: ¿Alcira fué siempre isla?—Publicacions.—Annales de la càtedra de Luis Vives.—Bibliografia vivista per el *P. Juan Albentosa*.—Càtedra de Lluís Vives. Inauguración del curso 1929-30.

Exposició del Cercle de Belles Arts

Com tots els anys durant la fira es celebra en el Cercle de Belles Arts una exposició de artistes valencians, amb una bona intenció que

en aquest cas no té tota l'importància que fora de desitjar. Hi ha obres de Mongrell, Genovés, Constantí Gómez, etc. Els mestres vells—no jòvens—presenten xicotetes mostres de la seua obra, i els nous tampoc s'han prodigat molt. En pintura es de destacar els dos paisatges de tons clars, d'Estellés Bartual, que creuem de lo millor de l'Exposició. També es molt estimable l'obra que presenta Joan Ribelles. En escultura, hi han algunes obres de Mora Cirujeda; una magnífica testa "Damià" de Victorino; un "tors" de Mamblona, molt encertat, unes ceràmiques de Bolinches i un monumental bust de "Tolstoi" del mateix Bolinches. Malgrat lo dit al principi, l'Exposició es prou interessant.

Vers la creació d'una Acadèmia de la Llengua

Es Alacant, la nostra germana, la que hui ens va a parlar a través de les autoritzades paraules d'En Ferrándiz Torremocha. Illustre publicista, autor de notabilíssims articles i comèdies en la nostra llengua, la seua opinió en punt a la qüestió de que tractem ha d'ésser molt valuosa.

Diu en Ferrándiz Torremocha

—¿...?

—En primer lloc, vull asentar la sinceritat de que jo, per no saber com s'escriu el valencià ho faig en el meu dialècte, en alacantí, que dins de la regió, i per lo que a mi me toca, es el mal més xic.

—¿...?

Jo, des de fa anys, escric en alacantí, i volguera aprendre científicament el valencià per a escriure en ell. De manera que la meua actuació, en lo que es referix a la parla i la seua evolució, es clarament definida. La purificació d'ella i la vinguda d'una auctoritat que la regule i li done força. En alacantí he fet articles periodístics i comèdies, i volguera fer més si poguera. I conste que ni soc auctoritat en assumptes valencianistes, ni la meua signatura te altre valor que la voluntat amb que ho faig tot.

—¿...?

—Això me paregué, quan se va fer, un lamentable error, perquè l'Acadèmia Castellana, lògicament, deu saber, entendre i pulir l'idioma espanyol, ja que allí no hi han auctoritats valencianes, ni catalanes, ni mallorquines, que coneixent a fons les nostres llengües regionals, pogueren treballar en pro d'elles. Per això veig bé la separació de les llengües regionals de l'Acadèmia Castellana, car mentre estigueren allí no guanyaren res i més bé estaben enfondrades.

—¿...?

—De la llengua valenciana?... Puix que es un definit caos el que estem patint, perquè cadascú l'escriu a la seua manera i no hi ha mig de saber le seua ortografia científica. El cas present es bona prova. Jo volguera escriure-la bé i, ara mateix, al dirigir-me a vostés, ACCIO VALENCIANA, tin que fer-ho en un dialècte incorrècte, molt llunt de la veritable perfecció valenciana.

—¿...?

—La creació d'una Acadèmia Valenciana, a on es pugua perfeccionar la llengua i de on ixquen normes i ortografia sensates i autoritzades que ens illustren a tots els que amem de veres la regió. Però aquesta Acadèmia no de-

i l e s A r t s

guera ésser, com vostés proposen, de llengües Catalana, Valenciana i Mallorquina, car si bé es veritat que la mare comú fon el llemosí, no es menys cert que la fesomia i el modisme del català no es la nostra, com tampoc es el mallorquí. De manera que en la meua opinió, crec que dintre d'eixa Acadèmia, en cas de que estigueren les tres llengües juntes, deu existir una completa autonomia entre una i altra, per les raons que he dit.

—¿...?

—L'orientació que l'Acadèmia deguera tindre, es la purificació, per lo que a nosaltres es referix, del valencià, marcant normes, ortografia i vocabulari,—u popular i altre acadèmic—car no hi ha cap dubte que com poguera parlar el poble no es lo mateix que com parlarien i escriurien els homens ilustrats, els literats, per exemple, per més, que seria de desitjar que tots parlarem perfectament la nostra llengua regional, tan lluminosa i colorista com la castellana, que tampoc devem oblidar, ja que al cap de tot es la nacional, i al costat d'ella tos devem bregar, en català o valencià o mallorquí o basc, però treballar per l'engrandiment d'Espanya, que desitge siga prompte una federació de regions lliures.

F. C.

Les autoritzades paraules que següen hui pertanyen al mestre de tots Pompeu Fabra. L'illustríssim filòleg no necessita cap mena de presentació, car la seua figura es coneguda per tot el mon. Ha segut el creador de la llengua catalana moderna i de l'ortografia més racional que existeix a hores d'ara.

Diu En Pompeu Fabra

Em sembla molt bé la creació d'un centre d'estudis filològics, però no pas amb el fi de regular l'evolució de la llengua, dictar unes normes, fixar la gramàtica del valencià literari, etc. L'objecte d'un tal centre hauria d'ésser l'estudi gramatical i lexicogràfic dels parlars actuals, l'arreglada de tots els mots i girs valencians encara existents, l'estudi de les deturpacions sofertes per la llengua, etc., coses totes indispensables per a descobrir les defectuositats a remeiar i posseir els mitjans d'eliminar-les (arcaïsmes, dialectalismes, etc.)

Ara, una altra cosa es fixar la llengua literària: així ha d'ésser obra dels escriptors, d'un gramàtic, més que dels mers investigadors dels fets lingüístics. Cal, dieu, que sorgeixi una autoritat per a treure'ns del desconcert i de l'anarquia actuals: aquesta autoritat ¿no la conqueriria un grup d'escriptors ben orientats i acordats que s'imposés per llur *actuació* intensa dins el camp de les lletres valencianes?

Aquests, em sembla, estan ja dins el bon camí (en el seu temps hi estava també Llorente, molt més que els actuals ratpenatistes): el bon camí és el que porta a una identificació del valencià literari i del català literari en tot allò en que les dues variants valenciana i catalana no son verament incompatibles. Ara bé: les incompatibilitats entre aquestes dues variants de la nostra llengua comuna, es redueixen gairebé a les morfològiques. No us cal, doncs—a part de l'enriquiment i redreçament del lèxic i de la sintaxi amb les aportacions dels parlars actuals—sinó procedir a una selecció ben feta de les formes valencianes vivents, anàloga a la que hem fet a Catalunya amb les formes *catalanes* (adoptant, per exemple, *saber* i rebutjant *sapiguer*, *sebre*, *sabre*, etc.)

De vulgarització històrica

Els Jurats de Valencia

i Mossen Guillem R. de Moncada

Mals vents corrien per a Valencia al principi de la centuria XV; en l'any 1406, per primera vegada no s'havia celebrat elecció de Jurats en la vespra de Quinquagèsima, segons prescrivien nostres Furs, per exprés manament del rei En Martí que desitjant la pacificació de la ciutat alterada per les bandositats, aleshores imperants, cregué ésser el millor mig per aconseguir-ho nomenar persones que no fossen afèctes a cap dels dos bandos per a desempenyar dits càrrecs, la qual elecció se va fer el cinc de juny, declarant abans el Rei que no volia perjudicar els Furs i privilegis de la Ciutat. Poc es v'assolir ab aquesta mida, puix el mal no estava en els Jurats, que per tots els mitjans procuraven el bé de la Ciutat.

En aquestes circumstancies, a la mort del governador Boyl, crim que al principi també se posà en lo compte de les bandositats, fon nomenat governador de Valencia mossén Guillén Ramón de Moncada, malgrat l'oposició dels Jurats que a 7 d'abril de 1407 acordaren demanar la seua remoció i a 31 d'octubre del mateix any acudiren al Rei, exposant la seua opinió, contraria a que Moncada fora al mateix temps governador i Virrei, i que el nomenat ho fora ab observança de Furs, privilegis i llibertats.

No pareix que el governador era molt diligent en la guarda dels Furs, puix els Jurats no desistien de llur propòsit i a principis de 1409 tornen a demanar la seua remoció, subordinant la concessió d'una subvenció demanada pel Rei, a obs del de Sicília, al otorgament de dita demanda, i en el mateix any escriuen als missatgers de la Ciutat que demanen al Rei pose pau en la Ciutat, molt alterada per els desafurs que continuament feia el Virrei, autoritzant-los per a que feren tot lo necessari per aconseguir-ho

Com els Jurats no desistien de llurs propòsits no tingué més remei mossén Guillén Ramón de Moncada que devallar a tractar ab ells i el 2 d'abril del mateix any es proposà en uns capitols que després de ben discutits foren acceptats i en els que, además de la capitania dels homens que la Ciutat trametia a Cerdenya, havia altres condicions i una forta indemnització pecuniària.

Al tindre coneiximent el Rei del estat de la qüestió també volgué entrar a la part i en el Consell de 3 de juny fon dit que, segons havien escrit els missatgers de la Ciutat, el Rei estava dispost a admetre la remoció de Moncada i nomenar en son lloc a mossén Ramón Xamar o mossén Jaume de Ribes, però ab la condició de que la Ciutat li havia de donar huit mil florins; i com als Jurats els pareixia tot be menys que seguira Moncada, en el Consell de 11 de juliol es donà compte del finament d'aquest desagradable negoci, donant al Rei huit mil noucents florins.

S. Carreres Zacarés.

La Direcció advertix que cascun autor respón en absolut del treball que signa.

El problema de la llengua a l'esglesia

Malgrat que nostra llengua ha assolit una mena de consagració oficial amb la declaració de sa cooficialitat a l'Ajuntament i la Diputació, malgrat açò en l'Esglesia continuen parlant als fidèls en una llengua estrangera.

Sempre ha dit l'Esglesia que la doctrina de Crist deu ésser ensenyada al poble en la llengua que aquest millor entenga i empre en els afers més generals de sa vida. Ja Sant Pau deia que volia escriure com les gents senzilles i Sant Basili, que havia que fugir d'una llengua que les gents no compregueren ben bé i que era de tot punt necessari fer aplegar la fe als cors en aquella parla que fora compresa i sentida fonament.

Al correr dels temps tots els pares de l'Esglesia continuaren dient ço mateix ja que lo que busca l'Esglesia es que la Doctrina de Crist aplegue al poble i siga compresa per ell i açò sols ho pot aconseguir parlant-los en sa llengua vernacle.

Inocens III aprovà al Concili Lateranense una proposició en aquest sentit i Eugeni III es va també interessar per aquesta qüestió.

L'Esglesia com es universal, per a que tots els seus membres pogueren entendre's adoptà com llengua oficial seua la llengua llatina, però digué que aqueixa llengua no feia referència al poble i que a aquest se li devia parlar en sa llengua vernacle.

La major part de les voltes aquests precèptes establits per l'Esglesia no's complixen com deguera ésser, no per culpa de l'Esglesia sino per imposició del Poder central que, prenint la llengua oficial com un instrument de política no vol de cap manera, temerós de que atempten contra l'unitat nacional i creguent que d'eixa mena ho evita, que al poble se li predique i se li ensenye en la llengua en la qual te dret a que si li parle, que està viva, que en altre temps fon oficial i que sols ara, per imposició centralista ha estat rellegada als llocs a on no es pot evitar que s'empre. A l'autor d'aquest article li ha ocorregut venint d'Alacant per carretera al parar en un poblet del costat del camí fer l'experiment d'interrogar a uns xiquets d'uns huit o nou anys en la llengua oficial i contestar-li aquests que els parlara en valencià car el castellà no l'entendien.

Si això ocorre així, com es possible que aquests xiquets puguen entendre la doctrina de Crist? Per una brutal imposició s'els fa que al no compendre ço que s'els diu no prenguen cap interès en saber que es allò i arriben a la seua major edat essent uns homens sens creències.

Si en altres afers de la vida es pot transigir amb que s'empre una llengua extranya no pot ocórrer lo mateix quan es tracta de coses tan íntimes com son aquestes. Les paraules que es dirigixquen en aquest sentit no poden ésser fredes i exòtiques sino propies i sentides.

Es per ço que demanem que ja que sortosament la major part dels nostres rectors son fills de Valencia i parlen, com es lògic, nostra llengua, que prediquen en valencià al poble, que ensenyen als xiquets la doctrina en la seua llengua i no en una exòtica com es fa ara, ja que deuen tindre present que el Gran Mestre, no predicava en la llengua oficial d'aleshores, sino en la llengua en la qual, tots aquells als que es dirigien les seues paraules, podien entendre-lo com era l'hebreu.

F. Carreres i de Calatayud.

Encara...

A hores d'ara, quan per tot el nostre país domina la nota regionalista, d'amor a la patria (patria i no "patria chica" ja que, com diu Prat de la Riba, sols hi ha una patria), rònegament *El Mercantil* dona la nota discordant i llurs col·laboradors no més fan que engegar articles antiregionalistes. Començà per Bartrina (que per cert no s'ha dignat respondre-nos, segurament per no trobar arguments per a fer-ho), seguí després Nuño Febrero que ens ha soltat fins ara (encara no ha acabat), quatre llarguissims articles, pesats com llosa de plom i reblits d'ingenuïtats i arguments graciosíssims i ara ha aparegut u nou, Joan Guixé al que no més anem a fer unes quantes observacions, que segurament ell desconeix, ja que comentar detingudament el seu article no mereix la pena.

Diu que *So pretexto de alabanza de las costumbres y usos populares y de intensificar el habla regional, se cierra el horizonte espiritual de la localidad, se limita el intercambio de cultura...* Heu vist quina cosa ens ha descobert el senyor Guixé? Ell segurament no s'ha enterat de que l'obra monumental d'En Puig i Cadafalch, "Arquitectura Romànica de Catalunya" malgrat estar escrita en una llengua regional, com diu ell, i no estar traduïda al holandés ha estat comentada per uns savis holandesos.

No sap tampòc vosté senyor Guixé que molts llibres de renom mundial han estat primer traduïts a la nostra llengua que al espanyol? No sap tampòc, per citar-li un exemple concret, que quan varen traduir al espanyol la primera obra de Lenornand havien estat traduïdes quasi totes al català? Veu vosté, senyor Guixé, com el emprar "un habla regional" no tanca l'horizont espiritual ni limita l'intercanvi de la cultura? Prenga's vosté el treball de mirar les llistes de les òbres publicades per les editorials catalanes i vorà la raó que tenim al dir ço que diem.

El regionalismo nos llevaria a gobernarnos y vivir como nuestros más remotos antepasados. Segurament vosté, senyor Guixé, si que té tancat el seu horizont espiritual. L'Irlanda es governa com els seus avantpassats? Es així com es governa Suïssa? Els Estats de Alemanya ho fan així? Puix lo mateix que eixos estats es govèrnen es com nosaltres volem governarnos.

Diu vosté que *si ahora, cuando se lucha por la organización de los Estados Unidos de Europa puede el regionalismo ser un ideal.* Segurament. Què diria vosté senyor Guixé si formats els Estats Units d'Europa imposaren la llengua d'un d'ells i obligaren a emprar-la en tots els usos de la vida, a les escoles, als temples, als documents oficials, etc.? Segurament protestaria, ja que als Estats Units d'Europa que vosté veu com un ideal son aquells en que cascun Estat conserve llur sobirania. Puix ço mateix es lo que nosaltres busquem, ja que el nom "Espanya" no es més que una denominació geogràfica com es el d'Europa i en lo polític Espanya=Castella, i per tant nosaltres anem vers la constitució dels Estats Units d'Ibèria on cascuna nació serve llur sobirania. Me pareix que açó si que pot ésser un ideal.

Ja veu vosté, senyor Guixé, com ni emprant la nostra llengua es limita l'horizont espiritual ni el regionalisme se ço mateix que la manera com se governaven els nostres avantpassats.

Lluís Tafalla

Despertar nacional

La nostra nació no ha tingut mai una excessiva fortuna en el seu procés formatiu. Ja pel Tractat de Corbeille, el nostre Jaume I,

entregava les terres occitanes a Lluís el Sant, de França. Montpeller bressòl seu no tardà molt en seguir-lo.

Amb una inconsciència extranya, en tan gran rei, no solamens ens donava a nosaltres una tan ampla autonomia, que deixava reduïda la relació entre pobles germans a una simple unió personal, sino que tractà d'esquarterar el nostre patrimoni, separant les Mallorques i el Rosselló de les altres terres de la nostra llengua. Si aleshores no es va arribar a tal desgracia, el camí restava indicat. I es perderen les terres de l'altra banda del Pirineu. I en les d'ací un allunyament creixent de les distintes regions de la nostra nació llevantina produí l'esfondrament de tot allò de més preuat per a nosaltres. El darrer símptoma de descomposició el donaven aquelles grans poblacions que situades a un extrem de Catalunya i de Valencia, afirmaven llur centralisme migrat, apellant-se, no catalans, ni valencians, sino designant-se amb una adjectivació localista, allunyada de tota generosa germanor.

En aquests dies, tots hem oït les paraules cordials dels valencians del Migdia. Vejau ara com a Mallorca i a Occitània parlen un mateix llenguatge d'amor. Pel damunt de les barreres administratives i polítiques la unitat del nostre esperit triomfarà de nou, i per sempre.

La personalitat històrica Mallorca i la seua bandera

El dijous dia 19 d'aquest mes, festivitat del Corpus, fou col·locada a la façana de la Casa de la Ciutat la bandera de Mallorca. Tenim també notícies oficials que l'Excma. Diputació farà el mateix en el seu palau d'aquesta ciutat i a tots els edificis que depenen de la Diputació. Com a bons mallorquins hem d'alegrarnos d'aquests acords de les nostres corporacions oficials, i hem de felicitar-les cordialment pel seu bon sentit i per la seua bona intenció de voler reconèixer d'aquesta manera la personalitat històrica de Mallorca.

Aquest fet ha estat ja comentat, des dels primers dies, pels diaris de la localitat en les seues editorials, cadascun d'ells des del seu punt de vista, i amb les reserves pròpies del que no acaba d'estar ben segur de la seua significació i creu veure, com es diu vulgarment, moros a la costa. "La Almudaina" no pot menys de fer justicia a Catalunya, la qual, diu, "es la que nos trajo las gallinas"; però immediatament treu a compte la qüestió tan socorreguda i passada de moda de "los dos centralismos". "El Día" es mostra gran partidari del "balearisme", corollari el més lògic de l'actual sistema provincial; tan mancat de realitat com constitutiu, a judici de la major part dels tractadistes de Dret Polític, de l'engranatge més inútil de l'Administració pública. "La Ultima Hora" accepta la bandera únicament com a ensenya folklòrica i sentimental, al mateix temps que es declara decidit partidari de "la intangible unidad nacional". "Correo de Mallorca" diria, segurament, moltes coses, però per major comoditat... no en diu cap.

Entenem nosaltres que per definir la veritable personalitat de Mallorca, la simbolitzada per la nostra bandera, no cal més que fullejar la seva història. Aquesta ens mostra tres fets que formen l'essència de la mateixa personalitat: el fet racial, el de l'idioma i el de la cultura. Aquestes coses no poden centralitzar-se perquè ja fa temps que la història les ha centralitzades. Declarar-se centralista en aquest sentit no és altra cosa que reconèixer un fet històric. D'aquest centralisme al centralisme administratiu hi ha una gran distància. Un sistema polític de llibertat i d'autonomia, tal com l'entenen els pobles capdavaners de la moderna civilització, basta per a treure'n tot recel.

Mallorca, sense perdre cap característica de la seua fesomia pròpia, no és, doncs, altra cosa que una illa catalana, digui el que digui tot el filisteisme viciucentista. Com a tal, forma part de la Catalunya integral, participant amb ella de la unitat de raça, de la unitat de llengua i de la unitat de cultura, la qual ha enriquit molt sovint amb aportacions de gran vàlua. Cal desfer d'una vegada l'equivoc que Mallorca és una regió d'Espanya distinta de Catalunya, i desvirtuar, conseqüentment, tot allò del *regionalisme de Mallorca* o del *mallorquisme* com a conceptes mancats totalment de sentit. Mallorca, a tot estirar, constituirà una regió de Catalunya i, com a tal, formarà part de la més important de les minories nacionals que integren l'Estat espanyol tal com està constituït en l'actualitat.

Això és el que simbolitza la nostra bandera, la quel—com per tot arreu de les terres catalanes—mostra les quatre barres, símbol de la unitat de Catalunya, que no és cap artífici legal, sino l'essència d'un poble viu que pensa, sent i parla d'identica manera.

Esperem que no hi haurà qui ens parli, després d'això, de catalanisme polític. Al marge de tota política de partit. "La Nostra Terra, que no pretén de fer ni fa política, creu no afirmar més que l'únic *mallorquisme* fonamental en afirmar, d'una vegada per a sempre, la catalanitat bàsica de Mallorca".

Per dessus las fronteras políticas que degen cerca pas a escapar, hi ha una obra de concòrdia e d'armonia que podem e devem complir. Totes perseguissem la mateixa idea: reconstruir nostra nacionalitat.

Alibert (llenguadocià)

Nei, pensi, cap de nosautres pot pas demorar indiferent davant lo problema del resserrament de nostras relacions per tal de donar una cultura comuna als 15 milions d'occitans dels dos penjals del Pireneu.

Alibert (llenguadocià)

Els països d'Occitània havien renegat de la seva llengua, de la seva raça i l'obra que avui tots celebrem els ha fet veure la claror de l'alba nova i els ha tornat el sentit de la seva consciència.

Pere Azeme (provençal)

Cadun dels païses d'Oc ha de ganyar entretengue relacions amb son vesin. Per se mellor conèixer e per mellor conèixer per mitjan de l'estudi comparat son dialecte, son vocabulari, tan vesins, quasi diarens. Seré un crim contra la raça que la Catalunya se barresse estretament a casa sua, que l'Auvernyna, la Gasconya, lo Llenguadoc, lo Lemosin, la Provença, se barressen estretament a casa lur.

Ismaels Girard

"La veritat es que tenim una llengua i que aquesta llengua ha degenerat en parles locals. Cadascuna d'aquestes parles resta una llengua, si tant voleu, pero una llengua incompleta".

"Les nostres parles ascendiran a la dignitat de llengua si les sabem completar, no pas manllevant al francès ço que els manca, ans reprenent els mots occitans que han perdut i que han perdut i que s'han conservat en altres territoris occitans"

Antoni Perbosc.

REVISAT PER LA CENSURA

**ACCIÓ VALENCIANA es ven a
Barcelona a la Llibreria Catalònia,
plaça de Catalunya, 17.**

ACCIÓ VALENCIANA es ven a Alacant
a la Llibreria Cervantes, Calatrava, 13.